

Om Pugdal-slægterne – samt lidt om kirkebøger og navnelove.

Den ældste ane, der med sikkerhed kan spores via kirkebøgerne, er **Lars Andersen Pugdal**, født 1732 – død 14.11.1789 (omtalt tidligere).

Den ældste kirkebog fra Vildbjerg sogn er en fællesbog for sognene: Vildbjerg – Timring – Nøvling 1725 – 1832.

For Vildbjerg sogn er fødte registreret fra 1734, copulerede (gifte) fra 1735, døde fra 1780 og konfirmerede fra 1794.

Kirkebøger blev i Danmark indført ved lov i 1645, men mange af de ældste er gået tabt p.g.a. dårlige opbevaringsforhold. Der var ingen regler for, hvordan bøgerne skulle føres – det var op til den enkelte præst. Bøgerne fra 1700-tallet er derfor meget uens. I nogle er de forskellige kirkelige handlinger opført i kronologisk rækkefølge, andre er opdelt i afsnit efter kirkehandlingens art.

Først fra 1828 blev der afstukket ensartede regler for landets kirkebøger. Der skulle i alle sogne anvendes fortrykte protokoller, ligesom de skulle føres i 2 eksemplarer – en hovedministerialbog og en kontraministerialbog. I dag er kirkebøgerne blevet digitaliseret.

Før 1828 fandtes i Danmark ikke en egentlig navnelov. Nyfødte fik kun et dåbsfornavn indført i kirkebogen, og som et slags efternavn fik man ”et patronym”, dvs. en afledning af faderens fornavn tilhæftet ”sen” for drengene og ”datter” for pigerne, eller også brugte man - som en slags efternavn - stedsbetegnelsen, hvor man var født eller boede. Senere kunne man få ”efternavn” afledt af ens erhverv.

Især i Gimsing sogn, hvor en af **Ellen Kristine Andersens, f. Pedersen** tipoldefædre stammede fra, er der i kirkebogen mange eksempler på anvendte efternavne – **Laurs Karmand, Jens Skrædder, Mikkel Væver, Niels Post, Laurs Kudsk** og **Hans Christian Bogbinder**.

I kirkebøgerne indførte man tit kun dåbsdagen (kun den havde betydning for personens tilknytning til kirken) og ikke den egentlige fødselsdag.

Når man leder efter sine aner i de forskellige folketællinger op gennem 1800-tallet, må man med nutidens øjne undres over, at mange ikke kendte deres egen alder, idet der tit er store uoverensstemmelser mellem den af de enkelte personers opgivne alder i året for folketællingen og fødselsåret i kirkebogen.

Først i 1828 kom en dåbsforordning (landets første navnelov), der fastslog, at alle nyfødte skulle have et fast slægtsnavn og ikke længere blot et patronym eller andet (mere eller mindre selvkomponeret) efternavn. Loven havde dog svært ved at trænge igennem. Især i landsognene fortsatte man med at gøre, som man plejede. Dette betød, at der i 1857 kom en lov, der indskærpede og præciserede reglerne for brug af faste slægtsnavne (efternavne).

Denne lov havde dog til følge, at stort set alle familier havde et –”sen” – efternavn, og at alt for mange hed det samme. Dette voldte efterhånden store problemer for den offentlige administration (f. eks. ved indkaldelse af unge mænd til militærtjeneste), hvorfor en ny navnelov af 1905 havde til hensigt at skabe en større mangfoldighed i folks efternavne.

I kirkebogen for Vildbjerg – Timring – Nøvling 1725 – 1832 er **Lars Pugdal** opført som far til 7 børn. Hans kone, **Dorthe**, er ikke nævnt i forbindelse med fødslerne, men i en delvis overlappende kirkebog: Vildbjerg – Timring 1780 – 1816, er datteren, **Kirsten Larsdatter** (født 1783) også opført, og her angives forældrene som **Lars Andersen** og **Dorthe Jensdatter**.

Kirkebogens nøjagtige ordlyd:

”D. 7. decembr.

Domca 2da adventi loed Lars Andersen af Pugdal og hustru Dorthe Jensdatter deres datters dåb publiceres som Kiersen kaldet”.

I senere folketællinger er hendes navn dog angivet som ”**Kirsten**”.

Også i forbindelse med hans død i 1789 er **Lars** i kirkebogen kun benævnt som **Lars Pugdal**.

På nettet findes et andet stamtræ, hvor **Lars Andersen Pugdal** er omtalt. Det er udarbejdet af efterkommere af **Kirsten Larsdatters** søster, **Ane Kirstine Larsdatter**.

Hvis man bladrer i diverse kirkebøger fra Vildbjerg sogn, støder man på flere personer med efternavnet, **Pugdal**, uden at de direkte kan sættes i relation til ”vores familie”. Der har været flere ejendomme i Pugdal-området, hvorfor andre familier også har anvendt navnet.

Det kan være et særdeles vanskeligt og tålmodighedskrævende arbejde at spore de forskellige aner, f.eks. **Jens Sivert Pugdal Andersens** bedstemor, **Mette Kirstine Gjødesdatter** født den 25.10.1812. Hun bliver gift 3 gange (de 2 første ægtefæller dør begge i en ung alder) og sammen med sin 3. ægtefælle flytter hun på et tidspunkt fra sognet (Rind sogn) til Sunds, hvor hun dør den 13.02.1885, 72 år gammel. Fundet af denne oplysning er rent held, da der findes ikke mindre end 121 kirkesogne alene i Ringkøbing amt.

Døde			Døde			Bindebøgen.				
Nr.	Dødsdagen.	Begravelsesdagen.	Den Dødes For- og Efternavn.	Nr.	Dødsdagen.	Begravelsesdagen.	Den Dødes For- og Efternavn.	Stad, Gaardbrug og Dødssted.	Alder.	Over anført i det alm. Bønf. Reg.
1	16 Februar	20 ^{de} Februar	Mette Kirstine Gjødese					Asp Sogn, Holstebro	72	g.f.
2	28 ^{de} Feb.	2 ^{de} Marts								

Mette Kirstine Gjødese (Gjødese) dødsnotits i kirkebogen, Sunds sogn.

Det samme gælder **Ellen Kristine Pedersens** bedstemor, **Ane Christensen** født den 13.10.1838. Ifølge kirkebogen, Nr. Felding sogn, afgangslisten, forlader hun sammen med sin mand, **Laurids Sørensen**, sognet den 18. november 1868 og flytter til Holstebro.

I folketællingen 1870 er hun igen registreret i Nr. Felding sogn (hendes ægtefælle, **Laurids Sørensen**, fraværende fra sognet – daglejer i andet sogn), men ved næste folketælling 1880 bor hun ikke længere i Nr. Felding eller i de nærmest liggende sogne.

I folketællingen 1890 er hun registreret i Holstebro, et sidehus i Skolegade. Hendes alder er angivet til 49 år (*burde være 51 år*). Hun har påtegningen "F" = fraskilt, fødested: Asp sogn, og hendes erhverv er angivet som "vask", arbejdssted: Holstebro.

Sidehus 2	1	Ane Christensen	49	F	Født i Asp Sogn	Asp Sogn	Vasker	Holstebro
-----------	---	-----------------	----	---	-----------------	----------	--------	-----------

Ane Christensen i Folketællingen 1890, Skolegade, Holstebro.

Efter lang tids søgen lykkedes det for en anden slægtsforsker, der også har **Ane Christensen** som oldemor, at finde hendes dødsnotits i Struer sogn.

16	16 juli 1914 Bjerggade 15 Struer Sogn og Lyngby Hjemmeboende	Struer Sogn Bjerggade 15 Hjemmeboende 22 juli 1914	Ane Christensen	Født i Bjerggade 15, Struer Født: Asp Sogn, Hjemmeboende Datter af Andrius Christen Pedersen og Anette Ellen Christen en Jernvasker, Asp Sogn Hun er fraskilt Manden Født i Lyngby Laurids Sørensen Død, Holstebro	75 år	Lyngby
----	---	---	--------------------	---	-------	--------

Ane Christensens dødsnotits i Struer sogns kirkebog.

Ane Christensen død den 16. juli 1914 og begravet den 22. juli s.å. Hun beteges som "fattiglem" boende Bjerggade 15, Struer. Forældrenes navne samt hendes fødesogn er anført, ligesom der er oplyst, at hun var fraskilt manden, "fattiglem" **Laust (Laurits) Sørensen** bosat i Holstebro.

Ægtemanden **Laurits Sørensen** vender dog på et tidspunkt hjem til Nr. Felding, hvor også han dør som fattiglem på Nr. Felding fattiggård den 12.02. 1924. I forbindelse med hans dødsnotits er det anført, at han havde været gift med **Ane Christensen**, hvilket er i overensstemmelse med oplysningen i FT 1890, at hun er fraskilt.

/	1924 - 12 Februar Fattiggården Nr. Felding Sogn. Ulfborg Herred.	Nr. Felding Sogns Kirkegaard Ulfborg Herred 1924 - 12 Februar	Laurids Sørensen	Folkenævnsmedlem i Nr. Felding, der som fattiglem, blev af Hærens Løn Kassen Bek i Håndbjer, hus og Kælder skulle Kristine Sørensdatter have været gift med Ane Christensen fra Foucing.	88 Aar	Ulfborg Kirkegaard.
---	---	--	---------------------	--	--------	------------------------

Laurids Sørensens dødsnotits, Kirkebogen i Nr. Felding

Ellen Kristine Pedersens bedstefar på faderens side, Peder Jørgensen, er også vanskelige at spore. **Peder Jørgensen** (udlagt barnefader) er tilsyneladende en tilfældig tjenestekarl i sognet. Hverken ved folketællingen før eller efter sønnen, **Jørgen Pedersens** fødsel, er han registreret som boende i sognet.

Samlet af Leif Andersen